Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 28ης Οκτωβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Σύναψη συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών – Οδηγία 2014/25/ΕΕ – Άρθρο 13 – Δραστηριότητες συνδεόμενες με την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών – Αναθέτοντες φορείς – Δημόσιες επιχειρήσεις – Παραδεκτό»

Στην υπόθεση C-521/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (διοικητικό πρωτοδικείο περιφέρειας Λατίου, Ιταλία) με απόφαση της 4ης Ιουλίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Αυγούστου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Pegaso Srl Servizi Fiduciari,

Sistemi di Sicurezza Srl,

YW

κατά

Poste Tutela SpA,

παρισταμένων των:

Poste Italiane SpA,

Services Group,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, M. Ilešič, E. Juhász (εισηγητή), K. Λυκούργο και I. Jarukaitis, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: M. Longar, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 22ας Ιανουαρίου 2020,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Pegaso Srl Servizi Fiduciari και η Sistemi di Sicurezza Srl, εκπροσωπούμενες από τους A. Scuderi και F. Botti, avvocati,

– η Poste Tutela SpA, εκπροσωπούμενη από τον S. Napolitano, avvocato,

– η Poste Italiane SpA, εκπροσωπούμενη από τους A. Fratini και A. Sandulli, avvocati,

– η Services Group, εκπροσωπούμενη από τον L. Lentini, avvocato,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον D. Del Gaizo, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και P. Ondrůšek, καθώς και από την L. Haasbeek,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Απριλίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των αιτιολογικών σκέψεων 21 και 46, καθώς και του άρθρου 16 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ 2014, L 94, σ. 1 και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 140, σ. 26), του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65, και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 135, σ. 120), καθώς και του άρθρου 3, παράγραφος 4, του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, και του άρθρου 13 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 243, και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 311, σ. 26).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Pegaso Srl Servizi Fiduciari, της Sistemi di Sicurezza Srl και της YW (στο εξής, από κοινού: Pegaso) και, αφετέρου, των Poste Tutela SpA και Poste Italiane SpA, με αντικείμενο τη νομιμότητα προκηρύξεως διαγωνισμού για την ανάθεση, στο πλαίσιο ανοικτής διαδικασίας, υπηρεσιών θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου σε κτιριακές εγκαταστάσεις της Poste Italiane και άλλων εταιριών του ομίλου της.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/17/ΕΚ

3 Το άρθρο 6 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 1), προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών ή, με βάση τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2, στοιχείο γ′, άλλων υπηρεσιών πλην των ταχυδρομικών.»

Η οδηγία 2014/23

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 21 και 46 της οδηγίας 2014/23 έχουν ως εξής:

«(21) Η έννοια των “οργανισμών δημοσίου δικαίου” έχει εξετασθεί επανειλημμένως από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης[.] [Έχει μεγάλη σημασία να γίνουν] διάφορες διευκρινίσεις […] για την πλήρη κατανόηση της εννοίας αυτής. Θα πρέπει, ως εκ τούτου, να διευκρινισθεί ότι ένας οργανισμός ο οποίος λειτουργεί υπό κανονικές συνθήκες αγοράς, στοχεύει σε κέρδος και υφίσταται τις ζημίες που απορρέουν από την άσκηση της δραστηριότητάς του δεν θα πρέπει να θεωρείται “οργανισμός δημοσίου δικαίου”, δεδομένου ότι οι ανάγκες γενικού συμφέροντος που συνεστήθη για να ικανοποιήσει ή που του ανατέθηκε να ικανοποιήσει θεωρείται ότι έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Ομοίως, η προϋπόθεση που αφορά την προέλευση της χρηματοδότησης ενός οργανισμού έχει αποτελέσει επίσης αντικείμενο εξέτασης από το Δικαστήριο, το οποίο έχει διευκρινίσει μεταξύ άλλων ότι χρηματοδότηση “κατά το πλείστον” σημαίνει περισσότερο από το μισό και ότι μια τέτοια χρηματοδότηση μπορεί να περιλαμβάνει πληρωμές από χρήστες οι οποίες επιβάλλονται, υπολογίζονται και εισπράττονται σύμφωνα με κανόνες δημοσίου δικαίου.

[…]

(46) Οι συμβάσεις παραχώρησης που ανατίθενται σε ελεγχόμενα νομικά πρόσωπα δεν θα πρέπει να υπόκεινται στην εφαρμογή των διαδικασιών που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, εάν η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας, όπως αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α′, ασκεί στο εν λόγω νομικό πρόσωπο έλεγχο ανάλογο εκείνου που ασκεί επί των δικών της υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι το ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο εκτελεί ποσοστό άνω του 80 % των δραστηριοτήτων του κατά την εκτέλεση των [αποστολών] που του ανατίθενται από την ελέγχουσα αναθέτουσα αρχή ή αναθέτοντα φορέα ή από άλλα νομικά πρόσωπα ελεγχόμενα από την εν λόγω αναθέτουσα αρχή ή αναθέτοντα φορέα, ανεξαρτήτως του ωφελούμενου από την εκτέλεση των συμβάσεων. […]»

5 Το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Αναθέτουσες αρχές», ορίζει στην παράγραφο 4 τα εξής:

«“Οργανισμοί δημοσίου δικαίου” είναι οι οργανισμοί που έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) έχουν συσταθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα·

β) έχουν νομική προσωπικότητα· και

γ) χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου· ή η διαχείριση των οποίων υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τις αρχές ή οργανισμούς αυτούς· ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο, του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.»

6 Το άρθρο 16 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Αποκλεισμός δραστηριοτήτων που είναι άμεσα εκτεθειμένες στον ανταγωνισμό», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης που ανατίθενται από αναθέτοντες φορείς εφόσον στο κράτος μέλος στο οποίο πρόκειται να εκτελεσθούν οι παραχωρήσεις αυτές κρίνεται δυνάμει του άρθρου 35 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ ότι η δραστηριότητα είναι απευθείας εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 34 της εν λόγω οδηγίας.»

Η οδηγία 2014/24

7 Ο ορισμός της έννοιας του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, της οδηγίας 2014/24 αντιστοιχεί στον ορισμό που περιλαμβάνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/23.

Η οδηγία 2014/25

8 Ο ορισμός της έννοιας του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» κατά το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/25 αντιστοιχεί επίσης στον ορισμό που περιλαμβάνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/23.

9 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2014/25 έχει ως εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας “αναθέτοντες φορείς” είναι εκείνοι οι οποίοι:

α) είναι αναθέτουσες αρχές ή δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 14·

β) εάν δεν είναι αναθέτουσες αρχές ή δημόσιες επιχειρήσεις, ασκούν, μεταξύ των δραστηριοτήτων τους, κάποια από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 14 ή συνδυασμό τέτοιων δραστηριοτήτων και λειτουργούν επί τη βάσει ειδικών ή αποκλειστικών δικαιωμάτων τα οποία εκχωρεί αρμόδια αρχή κράτους μέλους.

2. Ως “δημόσια επιχείρηση” νοείται κάθε επιχείρηση στην οποία οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ασκούν, άμεσα ή έμμεσα, δεσπόζουσα επιρροή λόγω κυριότητας, χρηματοδοτικής συμμετοχής ή των κανόνων που τη διέπουν.

Η δεσπόζουσα επιρροή εκ μέρους των αναθετουσών αρχών τεκμαίρεται σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις στις οποίες οι εν λόγω αρχές, άμεσα ή έμμεσα:

α) κατέχουν την πλειοψηφία του εγγεγραμμένου κεφαλαίου της επιχείρησης, ή

β) ελέγχουν την πλειοψηφία των ψήφων που συνδέονται με τις μετοχές που εκδίδει η επιχείρηση, ή

γ) μπορούν να διορίζουν περισσότερα από τα μισά μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου της επιχείρησης.»

10 Το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Στην περίπτωση συμβάσεων που προορίζονται να καλύψουν πολλαπλές δραστηριότητες, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να επιλέγουν την ανάθεση χωριστών συμβάσεων για κάθε δραστηριότητα ή την ανάθεση ενιαίας σύμβασης. Όταν οι αναθέτοντες φορείς επιλέγουν την ανάθεση χωριστών συμβάσεων, η απόφαση για το ποιο νομικό καθεστώς εφαρμόζεται σε καθεμιά από τις χωριστές αυτές συμβάσεις λαμβάνεται βάσει των χαρακτηριστικών κάθε επιμέρους δραστηριότητας.

Παρά το άρθρο 5, όταν οι αναθέτοντες φορείς αποφασίζουν να αναθέσουν ενιαία σύμβαση, ισχύουν οι παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος άρθρου. Ωστόσο, όταν μία από τις σχετικές δραστηριότητες καλύπτεται από το άρθρο 346 ΣΛΕΕ ή την οδηγία 2009/81/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας καθώς και την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 216, σ. 76)], ισχύει το άρθρο 26 της παρούσας οδηγίας.

Η επιλογή ανάμεσα στην ανάθεση ενιαίας σύμβασης ή στην ανάθεση πολλών ξεχωριστών συμβάσεων δεν δύναται, ωστόσο, να αποφασισθεί με σκοπό την εξαίρεση της σύμβασης ή των συμβάσεων από το πεδίο εφαρμογής είτε της παρούσας οδηγίας ή, κατά περίπτωση, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ ή της οδηγίας 2014/23/ΕΕ.

2. Μια σύμβαση που προορίζεται να καλύψει πολλαπλές δραστηριότητες υπόκειται στους κανόνες που ισχύουν για την κύρια δραστηριότητα για την οποία προορίζεται.»

11 Στα άρθρα 8 έως 14 της οδηγίας 2014/25 απαριθμούνται οι τομείς δραστηριοτήτων επί των οποίων έχει εφαρμογή η οδηγία αυτή, ήτοι το φυσικό αέριο και η θερμότητα (άρθρο 8), ο ηλεκτρισμός (άρθρο 9), το ύδωρ (άρθρο 10), οι υπηρεσίες μεταφορών (άρθρο 11), οι λιμένες και οι αερολιμένες (άρθρο 12), οι ταχυδρομικές υπηρεσίες (άρθρο 13) και η εξόρυξη και συλλογή πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς και η αναζήτηση ή εξόρυξη και συλλογή άνθρακα και άλλων στερεών καυσίμων (άρθρο 14).

12 Το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις δραστηριότητες που [συνδέονται με] την παροχή:

α) ταχυδρομικών υπηρεσιών·

β) άλλων υπηρεσιών πλην των ταχυδρομικών, εφόσον οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από φορέα ο οποίος παρέχει επίσης ταχυδρομικές υπηρεσίες κατά την έννοια του στοιχείου β′ της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 34, παράγραφος 1, όσον αφορά τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο στοιχείο β′ της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου και με την επιφύλαξη της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών (ΕΕ 1998, L 15, σ. 14)], νοούνται ως:

α) “ταχυδρομικό αντικείμενο”: αντικείμενο με συγκεκριμένο παραλήπτη, αποστελλόμενο υπό την τελική του μορφή, ανεξάρτητα από το βάρος του· πέραν των αντικειμένων αλληλογραφίας τα αντικείμενα αυτά περιλαμβάνουν, π.χ. βιβλία, καταλόγους, εφημερίδες, περιοδικά και ταχυδρομικά δέματα που περιέχουν αντικείμενα με ή χωρίς εμπορική αξία, ανεξάρτητα από το βάρος τους·

β) "ταχυδρομικές υπηρεσίες": υπηρεσίες που συνίστανται στη συλλογή, διαλογή, μεταφορά και παράδοση ταχυδρομικών αντικειμένων. Σε αυτές περιλαμβάνονται τόσο οι υπηρεσίες που εμπίπτουν όσο και αυτές που δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της καθολικής υπηρεσίας που ορίζεται σύμφωνα με την οδηγία 97/67/ΕΚ·

γ) "άλλες υπηρεσίες πλην των ταχυδρομικών": υπηρεσίες παρεχόμενες στους εξής τομείς:
i) υπηρεσίες διαχείρισης της αλληλογραφίας (τόσο προγενέστερες όσο και μεταγενέστερες της αποστολής, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών "mailroom management services")·
ii) υπηρεσίες συνδεόμενες με ταχυδρομικά αντικείμενα που δεν περιλαμβάνονται στο στοιχείο α', όπως το διαφημιστικό ταχυδρομείο χωρίς συγκεκριμένο παραλήπτη.»

13 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που αναθέτουν ή στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνουν οι αναθέτοντες φορείς με άλλους σκοπούς από την άσκηση των δραστηριοτήτων που ορίζονται στα άρθρα 8 έως 14 ή για την άσκηση αυτών των δραστηριοτήτων σε τρίτη χώρα, υπό συνθήκες που δεν προϋποθέτουν την υλική εκμετάλλευση δικτύου ή γεωγραφικής περιοχής στο εσωτερικό της Ένωσης, ούτε εφαρμόζεται σε διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται για τέτοιου είδους σκοπούς.»

Το ιταλικό δίκαιο

14 Το decreto legislativo n. 50 – Attuazione delle direttive 2014/23/UE, 2014/24/UE e 2014/25/UE sull'aggiudicazione dei contratti di concessione, sugli appalti pubblici e sulle procedure d'appalto degli enti erogatori nei settori dell'acqua, dell'energia, dei trasporti e dei servizi postali, nonché per il riordino della disciplina vigente in materia di contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture (νομοθετικό διάταγμα αριθ. 50, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της οδηγίας 2014/23/ΕΕ σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθώς και για την αναδιάρθρωση της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών), της 18ης Απριλίου 2016 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 91, της 19ης Απριλίου 2016), αποτελεί τον Codice dei contratti pubblici (κώδικα δημοσίων συμβάσεων).

15 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο d, του κώδικα αυτού περιλαμβάνει ορισμό του όρου «οργανισμός δημοσίου δικαίου», κατά την έννοια του εν λόγω κώδικα, χρησιμοποιώντας ίδια διατύπωση με εκείνη του ορισμού που περιλαμβάνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/23, στο άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 4, της οδηγίας 2014/24 και στο άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/25.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Με προκήρυξη που δημοσιεύθηκε στις 29 Ιουλίου 2017 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, η Poste Tutela, η οποία ανήκε τότε κατά 100 % στην Poste Italiane, κίνησε διαδικασία ανοικτού διαγωνισμού με αντικείμενο την κατάρτιση συμφωνιών-πλαισίων για την παροχή υπηρεσιών θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου των κτιριακών εγκαταστάσεων της Poste Italiane και άλλων εταιριών του ομίλου της, διαιρούμενη σε επτά εδαφικά τμήματα, με δυνατότητα υποβολής προσφοράς για το σύνολο των τμημάτων αυτών, διάρκειας 24 μηνών (συν 12 μήνες σε περίπτωση ανανεώσεως) και για συνολικό ποσό 25 253 242 ευρώ. Η προκήρυξη του διαγωνισμού ανέφερε ως «νομική βάση» την οδηγία 2014/25.

17 Φρονώντας ότι η προκήρυξη του διαγωνισμού ήταν αντίθετη προς ορισμένες διατάξεις του κώδικα δημοσίων συμβάσεων, η Pegaso άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο, με διάταξη ασφαλιστικών μέτρων της 20ής Οκτωβρίου 2017, ανέστειλε τη διαδικασία του διαγωνισμού.

18 Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Poste Italiane, με την οποία η Poste Tutela συγχωνεύθηκε από 1ης Μαρτίου 2018, ζητεί να απορριφθεί η προσφυγή ως απαράδεκτη λόγω ελλείψεως δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων. Εξηγεί ότι, μολονότι, κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης προκηρύξεως διαγωνισμού, η Poste Tutela είχε την ιδιότητα δημόσιας επιχειρήσεως, οι υπηρεσίες τις οποίες αφορούσε η εν λόγω προκήρυξη διαγωνισμού δεν ενέπιπταν σε κάποιον από τους ειδικούς τομείς τους οποίους διέπει η οδηγία 2014/25. Προσθέτει ότι η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε με διάταξη του Corte suprema di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία) της 1ης Οκτωβρίου 2018, με την οποία κρίθηκε ότι τα πολιτικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία επί διαφορών από δημόσιες συμβάσεις τις οποίες συνάπτει η Poste Italiane, μολονότι αυτή έχει την ιδιότητα δημόσιας επιχειρήσεως, στην περίπτωση που οι εν λόγω συμβάσεις έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητες οι οποίες δεν είναι συμφυείς με τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στον οικείο ειδικό τομέα.

19 Εν πάση περιπτώσει, η Poste Italiane υποστηρίζει ότι το αντικείμενο της διαφοράς έχει εκλείψει, διότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης προκήρυξη διαγωνισμού ανακλήθηκε μετά την υποβολή της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

20 Η Pegaso αντικρούει την ένσταση ελλείψεως δικαιοδοσίας που προέβαλε η Poste Italiane. Υποστηρίζει ότι στις υπηρεσίες που εμπίπτουν στους ειδικούς τομείς πρέπει να περιληφθούν όχι μόνον οι υπηρεσίες τις οποίες αφορά άμεσα η εφαρμοστέα ρύθμιση, όπως οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, αλλά επίσης οι συμπληρωματικές και παρεπόμενες υπηρεσίες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικής παροχής των πρώτων.

21 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι αναγκαίο να επιλυθεί το προκαταρκτικό ζήτημα αν η υπόθεση της κύριας δίκης υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων ή των πολιτικών δικαστηρίων. Προς τούτο, είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί αν η Poste Tutela, νυν Poste Italiane, υπείχε την υποχρέωση να διεξαγάγει διαδικασία διαγωνισμού για την ανάθεση των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης υπηρεσιών. Ως προς το σημείο αυτό, το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι η Poste Italiane έχει όλα τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά προκειμένου να χαρακτηριστεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο d, του κώδικα δημοσίων συμβάσεων και των οδηγιών 2014/23, 2014/24 και 2014/25. Ωστόσο, παρατηρεί επίσης ότι το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) κατέληξε, με τη διάταξη που μνημονεύεται στη σκέψη 18 της παρούσας αποφάσεως, σε διαφορετικό συμπέρασμα, υπογραμμίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η Poste Italiane πλέον δραστηριοποιείται ουσιαστικώς στη βάση απαιτήσεων βιομηχανικού και εμπορικού χαρακτήρα.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (διοικητικό πρωτοδικείο περιφέρειας Λατίου, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει η εταιρία Poste Italiane, με βάση τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά, να χαρακτηρισθεί ως “οργανισμός δημοσίου δικαίου”, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο d, του [κώδικα δημοσίων συμβάσεων] και τις σχετικές οδηγίες της Ένωσης (οδηγίες 2014/23, 2014/24 και 2014/25);

2) Εκτείνεται ο προαναφερθείς χαρακτηρισμός στην κατά 100 % θυγατρική εταιρία Poste Tutela, η οποία εξάλλου ευρίσκεται ήδη σε διαδικασία συγχωνεύσεως με την ως άνω πρώτη εταιρία, λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογικής σκέψεως 46 της οδηγίας 2014/23 σχετικά με τα ελεγχόμενα νομικά πρόσωπα [πρβλ. επίσης απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 5ης Οκτωβρίου 2017, LitSpecMet (C-567/15, EU:C:2017:736): υποχρέωση προκήρυξης

διαγωνισμού για τις εταιρίες που ελέγχονται από τη Δημόσια Διοίκηση, απόφαση αριθ. 6211 της 24ης Νοεμβρίου 2011 του έκτου τμήματος του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας, Ιταλία)];

3) Οφείλουν οι εν λόγω εταιρίες να διεξάγουν διαδικασίες δημόσιου διαγωνισμού για τη σύναψη συμβάσεων μόνο για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων οι οποίες συνδέονται με τη δραστηριότητα που ασκούν στους ειδικούς τομείς, με βάση την οδηγία 2014/25, ως αναθέτοντες φορείς που θα πρέπει να λογίζονται ως έχοντες την ιδιότητα των οργανισμών δημοσίου δικαίου σύμφωνα με τους κανόνες του μέρους ΙΙ του κώδικα δημοσίων συμβάσεων, ενώ, αντιθέτως, διαθέτουν πλήρη αυτονομία της βουλήσεως και υπόκεινται αποκλειστικά σε κανόνες ιδιωτικού δικαίου αναφορικά με τη συμβατική δραστηριότητα που δεν συνδέεται με τους εν λόγω τομείς, λαμβανομένων υπόψη των αρχών που διαλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 21 και στο άρθρο 16 της οδηγίας 2014/23;

4) Εξακολουθούν, αντιθέτως, οι ίδιες εταιρίες, για τις συμβάσεις που θεωρούνται άσχετες με το αντικείμενο των ειδικών τομέων –και εφόσον πληρούν τα κριτήρια της έννοιας του οργανισμού δημοσίου δικαίου– να υπάγονται στη γενική οδηγία 2014/24 (και συνεπώς στους κανόνες για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων κατόπιν διαγωνισμού) ακόμη και όταν ασκούν δραστηριότητες κατά κύριο λόγο επιχειρηματικού χαρακτήρα και υπό συνθήκες ανταγωνισμού, λαμβανομένου υπόψη ότι οι εταιρίες αυτές έχουν εξελιχθεί από τον χρόνο συστάσεώς τους;

5) Όσον αφορά κτιριακές εγκαταστάσεις στις οποίες ασκούνται τόσο δραστηριότητες σχετικές με την καθολική υπηρεσία όσο και δραστηριότητες άσχετες προς την τελευταία, μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να γίνει δεκτό ότι η έννοια της παρεπόμενης λειτουργίας, όσον αφορά την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου δημοσίου συμφέροντος, δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις σχετικές με την τακτική ή έκτακτη συντήρηση, την καθαριότητα, την επίπλωση, καθώς και την υπηρεσία θυρωρείου και φύλαξης των εγκαταστάσεων αυτών;

6) Τέλος, αν ήθελε θεωρηθεί ότι η άποψη της Poste Italiane είναι ορθή, αντιβαίνει στην πάγια αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των συμμετεχόντων στον διαγωνισμό η διεξαγωγή διαδικασίας διαγωνισμού –χωρίς να υφίσταται προς τούτο υποχρέωση εκ του νόμου και χωρίς να έχουν εφαρμοστεί όλες οι εγγυήσεις διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης που ρυθμίζονται στον κώδικα δημοσίων συμβάσεων– ως προς την οποία έχει τηρηθεί η προσήκουσα δημοσιότητα άνευ περαιτέρω συναφών διευκρινίσεων στην *Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana* και στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*;»

23 Δεδομένου ότι η Poste Italiane ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης προκήρυξη διαγωνισμού είχε ακυρωθεί, το Δικαστήριο ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο να γνωστοποιήσει αν επιθυμούσε να αποσύρει την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Στις 26 Οκτωβρίου 2018 το αιτούν δικαστήριο γνωστοποίησε ότι εμμένει στην αίτησή του.

24 Απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου με την οποία του ζητήθηκε να εκθέσει συγκεκριμένα τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η διαφορά της κύριας δίκης εξακολουθούσε να εκκρεμεί ενώπιόν του, το αιτούν δικαστήριο παρέσχε σχετικές διευκρινίσεις στις 18 Μαρτίου 2019.

Επί του παραδεκτού

25 Η Poste Italiane και η Ιταλική Κυβέρνηση αμφισβητούν το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, υποστηρίζοντας ότι η διαφορά στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκε η αίτηση αυτή έχει εκλείψει, δεδομένου ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης προκήρυξη διαγωνισμού ανακλήθηκε μετά την άσκηση της προσφυγής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

26 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της καθιερούμενης με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, εναπόκειται μόνο στο εθνικό δικαστήριο το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και το οποίο φέρει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που θα εκδοθεί να αξιολογήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία ή το κύρος κανόνα δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται καταρχήν να απαντήσει (απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2019, Blaise κ.λπ., C-616/17, EU:C:2019:800, σκέψη 34, καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

27 Επομένως, τα ερωτήματα που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Άρνηση του Δικαστηρίου να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο είναι δυνατή μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία ή κρίση επί του κύρους του συγκεκριμένου κανόνα δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα (απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2019, Blaise κ.λπ., C-616/17, EU:C:2019:800, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

28 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η Poste Italiane δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (σειρά S, της 29ης Σεπτεμβρίου 2018), κατόπιν της απορροφήσεως της Poste Tutela από την Poste Italiane, την απόφασή της «να ακυρώσει/να ανακαλέσει» την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης προκήρυξη διαγωνισμού και ότι, όπως επιβεβαίωσε το αιτούν δικαστήριο στο Δικαστήριο στις 18 Μαρτίου 2019, η Poste Italiane δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (σειρά S, της 19ης Ιανουαρίου 2019) νέα προκήρυξη αναφορικά με τις υπηρεσίες θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου των κτιριακών εγκαταστάσεών της και κτιριακών εγκαταστάσεων των λοιπών εταιριών του ομίλου της. Κατά τα λοιπά, η Pegaso δεν αμφισβητεί την ανάκληση της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης προκηρύξεως διαγωνισμού, έστω και αν υπογραμμίζει ότι το αιτούν δικαστήριο εξακολουθεί να υποχρεούται να αποφανθεί επί της ουσίας της διαφοράς της κύριας δίκης, ιδίως επί του ζητήματος της νομιμότητας της εν λόγω προκηρύξεως διαγωνισμού, τόσο για το ενδεχόμενο ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως όσο και για τα δικαστικά έξοδα.

29 Υπ' αυτές τις συνθήκες, διαπιστώνεται ότι, παρά τις αρχικές αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου ως προς το ζήτημα αυτό, το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης έχει πράγματι εκλείψει.

30 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, προκειμένου να καθορίσει ποια συνέχεια θα πρέπει να δοθεί στην ασκηθείσα ενώπιόν του προσφυγή, πρέπει προηγουμένως να κρίνει αν έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί της εν λόγω προσφυγής. Υπογραμμίζει ότι θα είχε δικαιοδοσία, αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση διεπόταν από μία από τις οδηγίες της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων.

31 Κατά συνέπεια, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του τρίτου και του πέμπτου ερωτήματος

32 Με το τρίτο και το πέμπτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού και κατά πρώτο λόγο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25 εφαρμόζεται επί δραστηριοτήτων συνιστάμενων στην παροχή υπηρεσιών θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου των κτιριακών εγκαταστάσεων φορέων παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, όπως είναι η Poste Italiane και άλλες εταιρίες του ομίλου της.

33 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται πρώτον ότι η οδηγία 2014/25 κατήργησε και αντικατέστησε την οδηγία 2004/17. Συναφώς, όσον αφορά τις διατάξεις εκείνες της οδηγίας 2014/25 που έχουν περιεχόμενο κατ' ουσίαν πανομοιότυπο προς εκείνο των κρίσιμων διατάξεων της οδηγίας 2004/17, η νομολογία του Δικαστηρίου επί της τελευταίας αυτής οδηγίας ισχύει και για την οδηγία 2014/25.

34 Δεύτερον, οι μετέχοντες στην παρούσα διαδικασία δεν αμφισβητούν ότι η Poste Tutela και η Poste Italiane έχουν την ιδιότητα «δημοσίων επιχειρήσεων», κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/25, και, επομένως, εμπίπτουν, ως αναθέτοντες φορείς, στο υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Επομένως, δεν είναι αναγκαία η εξέταση του ζητήματος αν οι επιχειρήσεις αυτές συνιστούν επίσης οργανισμούς δημοσίου δικαίου κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας.

35 Κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, η οδηγία 2014/25 εφαρμόζεται επί των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την παροχή, αφενός, ταχυδρομικών υπηρεσιών και, αφετέρου, άλλων υπηρεσιών πλην των ταχυδρομικών υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι οι άλλες αυτές υπηρεσίες παρέχονται από φορέα που παρέχει επίσης ταχυδρομικές υπηρεσίες. Ως «ταχυδρομικές υπηρεσίες» και ως «άλλες υπηρεσίες πλην των ταχυδρομικών υπηρεσιών» νοούνται, σύμφωνα με τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχεία β′ και γ′, της οδηγίας αυτής, αντιστοίχως οι υπηρεσίες που συνίστανται στη συλλογή, τη διαλογή, τη μεταφορά και την παράδοση ταχυδρομικών αντικειμένων και οι υπηρεσίες διαχειρίσεως αλληλογραφίας, καθώς και υπηρεσίες συνδεόμενες με αντικείμενα διαφορετικά από τα ταχυδρομικά αντικείμενα, όπως το διαφημιστικό ταχυδρομείο χωρίς συγκεκριμένο παραλήπτη.

36 Εξάλλου, το άρθρο 19, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται επί των συμβάσεων που συνάπτουν οι αναθέτοντες φορείς για σκοπούς άλλους από την άσκηση των απαριθμούμενων στα άρθρα 8 έως 14 της ίδιας οδηγίας δραστηριοτήτων τους.

37 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει δεχθεί, αναφορικά με την οδηγία 2004/17, ότι η οδηγία αυτή εφαρμοζόταν όχι μόνον επί των συμβάσεων οι οποίες συνάπτονταν στον τομέα μιας εκ των δραστηριοτήτων που διαλαμβάνονταν ρητώς στα άρθρα 3 έως 7, αλλά και επί των συμβάσεων οι οποίες, ακόμη και εάν ήταν διαφορετικής φύσεως και θα μπορούσαν επομένως, ως τέτοιες, να εμπίπτουν κανονικά στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114), εξυπηρετούσαν την άσκηση των δραστηριοτήτων που ορίζονται με την οδηγία 2004/17. Εξ αυτού το Δικαστήριο συνήγαγε ότι, στο μέτρο κατά το οποίο σύμβαση συναφθείσα από αναθέτοντα φορέα συνδεόταν με δραστηριότητα που ο φορέας αυτός ασκούσε στους τομείς των άρθρων 3 έως 7 της εν λόγω οδηγίας, υπό την έννοια ότι η σύμβαση αυτή είχε ανατεθεί σε σχέση και με σκοπό την άσκηση δραστηριοτήτων σε έναν από τους συγκεκριμένους τομείς, η συγκεκριμένη σύμβαση υπέκειτο στις προβλεπόμενες από την ως άνω οδηγία διαδικασίες (πρβλ. αποφάσεις της 10ης Απριλίου 2008, Ing. Aigner, C-393/06, EU:C:2008:213, σκέψεις 31 και 56 έως 59, καθώς και της 19ης Απριλίου 2018, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, σκέψη 26).

38 Το άρθρο 6 παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/17 εφαρμοζόταν, μεταξύ άλλων, στις «δραστηριότητες που αποσκοπούν στην παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών» και το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25, που αντικατέστησε την προηγούμενη διάταξη, καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας κάνοντας λόγο, μεταξύ άλλων, για «δραστηριότητες που [συνδέονται με] την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών».

39 Υπ' αυτές τις συνθήκες και όπως προκύπτει από τη σύγκριση των εισαγωγικών φράσεων των δύο προαναφερθεισών διατάξεων, το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/25 δεν μπορεί να ερμηνεύεται στενότερα από εκείνο της οδηγίας 2004/17 και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στις δραστηριότητες παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών αυτές καθαυτές, αλλά να περιλαμβάνει, επιπλέον, τις δραστηριότητες που συνδέονται με την παροχή τέτοιων υπηρεσιών.

40 Επομένως, η ερμηνεία την οποία προέκρινε το Δικαστήριο με τη μνημονευθείσα στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως νομολογία του, η οποία στηρίζεται στη συστηματική ερμηνεία των οδηγιών 2004/17 και 2004/18, επιβεβαιώνεται, από της ενάρξεως ισχύος της οδηγίας 2014/25, από το γράμμα του άρθρου 13, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, το οποίο καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της νέας αυτής οδηγίας.

41 Κατόπιν τούτου, πρέπει να καθοριστεί αν, όπως υποστηρίζουν η Pegaso και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπηρεσίες όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης μπορούν να θεωρηθούν ως συνδεόμενες, κατά την έννοια της σκέψεως 37 της παρούσας αποφάσεως, με τη δραστηριότητα που ασκεί ο οικείος αναθέτων φορέας στον τομέα των ταχυδρομείων.

42 Συναφώς, για να μπορεί η σύμβαση να εξυπηρετεί την άσκηση της δραστηριότητας που εμπίπτει στον τομέα των ταχυδρομείων, ο σύνδεσμος μεταξύ της επίμαχης συμβάσεως και του εν λόγω τομέα δεν μπορεί να είναι οποιασδήποτε φύσεως, ειδάλλως θίγεται η έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25. Πράγματι, προκειμένου να μπορεί να διαπιστωθεί ότι μεταξύ της συμβάσεως αυτής και της δραστηριότητας που εμπίπτει στον τομέα των ταχυδρομείων υφίσταται σύνδεσμος κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας, δεν αρκεί οι υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο της εν λόγω συμβάσεως να συμβάλουν θετικά στις δραστηριότητες του αναθέτοντος φορέα και να αυξάνουν την οικονομική απόδοση των δραστηριοτήτων αυτών.

43 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι εμπίπτει στις δραστηριότητες που συνδέονται με την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, το σύνολο των δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν πραγματικά την άσκηση της δραστηριότητας που υπάγεται στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθιστώντας δυνατή την προσήκουσα εκτέλεσή της, λαμβανομένων υπόψη των συνήθων συνθηκών ασκήσεως της δραστηριότητας αυτής, κατ' αποκλεισμό των δραστηριοτήτων εκείνων που ασκούνται για σκοπούς άλλους από την υλοποίηση της οικείας τομεακής δραστηριότητας.

44 Το ίδιο ισχύει για τις δραστηριότητες εκείνες οι οποίες έχουν συμπληρωματικό και οριζόντιο χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, θα μπορούσαν, υπό άλλες περιστάσεις, να εξυπηρετήσουν την άσκηση άλλων δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας που αφορά τους ειδικούς τομείς.

45 Εν προκειμένω, δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί ότι οι ταχυδρομικές υπηρεσίες είναι δυνατόν να παρασχεθούν με τον προσήκοντα τρόπο ελλείψει υπηρεσιών θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου των κτιριακών εγκαταστάσεων του οικείου παρόχου. Η διαπίστωση αυτή ισχύει τόσο για τις κτιριακές εγκαταστάσεις στις οποίες έχουν πρόσβαση οι αποδέκτες των ταχυδρομικών υπηρεσιών και οι οποίες, επομένως, δέχονται κοινό όσο και για τις κτιριακές εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για την άσκηση διοικητικών καθηκόντων. Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 116 των προτάσεών του, η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών περιλαμβάνει επίσης τη διαχείριση και τον προγραμματισμό αυτών των υπηρεσιών.

46 Υπ' αυτές τις συνθήκες, σύμβαση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συναφθεί για σκοπούς άλλους από την άσκηση της δραστηριότητας που εμπίπτει στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25, αλλ' αντιθέτως, συνδέεται, λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που εκτέθηκαν στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, με τη δραστηριότητα αυτή, με αποτέλεσμα να δικαιολογείται η υπαγωγή της στο καθεστώς που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία.

47 Ως εκ τούτου, λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, η Poste Italiane έχει την ιδιότητα της δημόσιας επιχειρήσεως, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/25, και ότι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης υπηρεσίες

είναι δραστηριότητες συνδεόμενες με την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, την άσκηση των οποίων εξυπηρετούν πραγματικά, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται τόσο ratione personae όσο και ratione materiae επί της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης συμβάσεως.

48 Το ανωτέρω συμπέρασμα δεν ανατρέπεται από την επιχειρηματολογία της Poste Italiane κατά την οποία οι δραστηριότητες θυρωρείου και φυλάξεως, που αποτελούν το αντικείμενο του επίμαχου στην υπόθεση της κύριας δίκης διαγωνισμού, παρέχονται επίσης σε σχέση με την άσκηση δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/25, όπως είναι οι υπηρεσίες πληρωμών, κινητής τηλεφωνίας, ασφαλίσεων ή οι ψηφιακές υπηρεσίες.

49 Πράγματι, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 119 και 120 των προτάσεών του, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25 προβλέπει, για την περίπτωση συμβάσεων που προορίζονται να καλύψουν πλείονες δραστηριότητες, ότι οι αναθέτοντες φορείς έχουν τη δυνατότητα να αποφασίσουν να αναθέσουν χωριστές συμβάσεις για καθεμία από τις διαφορετικές αυτές δραστηριότητες ή να αναθέσουν μια ενιαία σύμβαση. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι αυτή η ενιαία σύμβαση υπόκειται στους κανόνες που είναι εφαρμοστέοι επί της δραστηριότητας για την άσκηση της οποίας κυρίως προορίζεται.

50 Με βάση, όμως, τα στοιχεία που παρασχέθηκαν στο Δικαστήριο δεν καθίσταται δυνατό να διαπιστωθεί ότι η επίμαχη, εν προκειμένω, σύμβαση προοριζόταν κυρίως για δραστηριότητες μη εμπίπτουσες στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/25.

51 Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που παρασχέθηκαν στο Δικαστήριο και υπό την επιφύλαξη επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/25.

52 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο και στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25 εφαρμόζεται επί δραστηριοτήτων συνιστάμενων στην παροχή υπηρεσιών θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου των κτιριακών εγκαταστάσεων φορέων παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθόσον τέτοιες δραστηριότητες συνδέονται με τη δραστηριότητα που εμπίπτει στον τομέα των ταχυδρομείων, υπό την έννοια ότι εξυπηρετούν πραγματικά την άσκησή της, καθιστώντας δυνατή την προσήκουσα εκτέλεση της εν λόγω δραστηριότητας, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό τις οποίες αυτή συνήθως ασκείται.

Επί των λοιπών ερωτημάτων

53 Κατόπιν της απαντήσεως στο τρίτο και στο πέμπτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα λοιπά υποβληθέντα ερωτήματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ, έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται επί δραστηριοτήτων συνιστάμενων στην παροχή υπηρεσιών θυρωρείου, υποδοχής και επιτηρήσεως των πυλών εισόδου-εξόδου των κτιριακών εγκαταστάσεων φορέων παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθόσον τέτοιες δραστηριότητες συνδέονται με τη δραστηριότητα που εμπίπτει στον τομέα των ταχυδρομείων, υπό την έννοια ότι εξυπηρετούν πραγματικά την άσκησή της, καθιστώντας δυνατή την προσήκουσα εκτέλεση της εν λόγω δραστηριότητας, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό τις οποίες αυτή συνήθως ασκείται.

(υπογραφές)